

XXXV CONCURS DE PROSA I POESIA EN CATALÀ PER A NO PROFESSIONALS 2023

Obres guanyadores en categoria prosa, persones adultes

970

1r premi: **Gemma Martínez i Gené**

Els ocells

Els ocells

El **dimarts** surto a córrer a trenc d'alba com un pit-roig matiner.

Lleugera, inquieta i un pèl neguitosa. Accelero carrer avall estarrufant les plomes al ritme de la respiració. Cada glopada d'aire sura dins del silenci de l'asfalt sense cotxes. És un reclam sec, d'interval·ls curts i insistent. La suor amara els meus cabells amb l'efervescència de l'esforç. "Més ràpid, més ràpid" m'encoratja la música dels auriculars. Els batecs del cor s'acceleren i les pulsacions m'exploten. El meu pit s'infla i envermelleix com el d'un rupit. M'aturo. Em doblego. Vomito damunt les Nike.

Xafardera i sorollosa, el **dimecres** condueixo per la ciutat espurnejant renecs. Vesteixo una impecable camisa blanca emmidonada que brilla en contrast amb el negre de l'americana, els pantalons de pinça i les sabates de taló d'agulla. És l'uniforme de garsa. Reunions. Despatxos de vidre i acer. Amb el bec llarg de carbó picotejo les dades, conclusions, informes i resultats. Txac- txac, txactxac. Soc una pica-pica assertiva, eficient i manefla de professió. Jo, audito.

Inspirar. La classe de ioga dels **dijous** em dibuixa la silueta en forma de berrat pescaire. Exhalar. Una dansa pausada de canvi de positures. Inspirar. Sembla que el vent faci orejar les meves cames de canya de bambú i els braços alats. Exhalar. Soc l'ocell d'aiguamoll al capvespre, sol i plantat a la roca enmig del llac. Inspirar. Ara una cama cap amunt, ara l'espatlla cap a baix. Exhalar. Rotacions i contorsions vertebrals per assolir un instant de pau.

El **divendres** sopar de tórtora, no per enamorades, sinó per tòtils. Parrupegem sobre les parelles, que no ens escolten; sobre els caps, que no ens apugen els sous, i sobre les amistats, que no ens entenen. Parrup per aquí i parrup per allà,

ampolla de cava i bec avall. No arreglem ni les relacions, ni els sous, ni les companyies, però que reconfortant és agafar-se un bon pet i queixar-se en estèreo.

Una teranyina de núvols recaragola el **dissabte**. Ressaca. Migranya. Pastilla. Enmig de la becaina obligada, somio que sobrevolo el mar com una gavina acaronada per l'aire. Fa olor d'algues podrides i sal. Les ales esteses, els ulls daurats i la crida incòmoda. M'allunyo de la ciutat del present i aterro en un estiu adolescent. Des de les roques de l'agost del 92, guaito les joves de cabells llargs i pell bruna. S'estimen i s'envegen a parts iguals. Festegen el mateix biquini, el mateix noi i la mateixa platja. No ho saben encara. Però l'amistat que ara sembla imprescindible, s'esvairà com la sorra de la pell. Només caldrà una sola onada.

El **diumenge** a la tarda em pesa. Se'm posa cara d'òliba. Ulls de nina i boca de cul. Virant el cap d'un costat a l'altre. Irrito el marit. Irrito els fills. M'irrito a mi mateixa. El cafè fred. El sofà pica. Quina pel·lícula més dolenta! Muntanyes de roba. Planxar, plegar, guardar. Què faig per sopar? Telenotícies. Crema desmaquillant. Cotó rebregat. Tinc el son girat. Soc una òliba, amb ulls de nina i boca de cul.

Dilluns em despullo de les plomes que escriuen aquest diari bestiar. Torno a vestir-me de la dona que endevina com el temps li solca la pell i li enfarina els cabells. La nena valenta, l'adolescent desmenjada i la jove ambiciosa han deixat pas a una maduresa incerta. Por irracional i atacs de pànic. "Angoixa", sentència el metge. Còctel de química i sessions de teràpia, la recepta màgica. "Escriu com et sents. Escriu què fas", m'aconsella la psicòloga. Jo escric aquest diari. Hi ha dies que volo lliure com una mallerenga blava. D'altres, visc en la (in) comoditat d'un canari. Segur dins la seva gàbia. Tan poruc, que tot i que li deixin la porta oberta, prefereix no provar de creuar

2n premi: Ramon González Reverter

De lletra ferit escriptor novell

Tants de llibres havien desfilat per les seves mans que havia perdut el compte. Se n'adonava que ja hi havia poques històries que no conegués. Eren molts anys de llegir tot el que podia com per no saber, fil per randa, l'inici, el nus i el desenllaç de qualsevol obra que analitzava. Quan va començar aquesta dèria per la lectura? Ni se'n recorda, però mirant enrere, quan encara era un vailet, es veu comprant llibres d'oferta a les botigues de ciutat o a la fira dels pobles, on sempre hi havia venedors ambulants que tenien parades als "mercadillos" amb novel·les de segona mà i romanents d'edicions a preus rebaixats. Allí va descobrir Verne, Dumas, Kipling i Twain. És clar que també es va empassar molta literatura indigesta en aquella època, però el divertia i ocupava les hores. Amb el pas del temps la seva afició per la lectura va créixer i devorar un llibre rere un altre va esdevenir un costum. Fou més endavant, ja en plena joventut, quan va conèixer altres tipus d'autors: Calders, Rodoreda, el llenguatge poètic de les narracions de Salvador Espriu o la fecunda imaginació creadora de Manuel de Pedrolo. Això per no mencionar els estrangers Allan Poe, Camus, Hemingway o Kafka, que escrivien autèntiques llaminadures per als lletraferits com ell. S'havia convertit en un lector empedreït, perquè li agradava endinsar-se en la trama d'una obra, capbussar-se en l'argument fins a la traca final.

En arribar als cinquanta llegint dia i nit, sense descans, fins al punt que ja no distingia entre la pròpia vida i els milers de històries fictícies, es va sentir aclaparat per un declivi existencial. En aquelles circumstàncies, on trobar una narració original capaç de posar-li la pell de gallina i commoure'l? Sempre havia aconseguit un llibre d'algun autor amb el poder de sorprendre la seva innata curiositat. Però a hores d'ara, mirava amb una angoixa cada cop més creixent els atapeïts prestatges de la seva biblioteca, perquè no sabia a qui recórrer per revifar el deler de lectura seductora. Què fer en aquella situació, es demanava amoïnada, sense que els milers de volums acumulats als prestatges el poguessin ajudar. No podia somiar en visitar misterioses llibreries de vell. En el passat s'havia gastat una fortuna viatjant de ciutat en ciutat, a fi d'escodrinyar llibreries antigues perseguint alguna obra primorosa no trobada per cap especialista fins aleshores. Es podia afirmar que era un aficionat a la literatura que anava a la recerca d'algun tresor ocult per llegir-lo tranquil·lament a la llar, a la tornada del viatge, perquè s'estimava més l'opció d'un bon llibre que els banals programes televisius que els han substituït com a entreteniment d'oci.

Però, tot i els seus esforços i la quantitat de calers emprats, el mercat de narracions genials s'exhauria sense possibilitat d'ampliar-lo. Si als cinquanta ja no trobava res prou excepcional, com passar entretingut els darrers anys que li poguessin restar de vida? La tristesa i la decepció més feixugues semblava que s'havien apoderat del seu ànim. Com un ocell dins d'una gàbia, rumiava sense esbrinar una solució. Havia de resignar-se a engegar la televisió per combatre l'avorriment? Només de pensar-ho una esgarrifança li recorria l'espinada. No volia caure tan baix com els tanoques que l'envoltaven. Un home de la seva formació literària, del seu tarannà intel·lectual, que s'havia consagrat en cos i ànima a cultivar l'esperit, necessitava alguna cosa bastant més enriquidora que el mantingués en tensió, en un trasbals constant.

Però vet aquí que un dia remenant per les golfes va descobrir una vella màquina d'escriure. Ho va considerar un senyal del destí. La va portar a l'estudi sense poder evitar una ullada als prestatges abarrotats de patracols acumulats durant lustres. La biblioteca no és únicament un racó on es desen els llibres, sinó un lloc ple d'emocions i neguits. Tant li feia! Si no hi havia obres que el poguessin satisfer, no tenia més remei que inventar les seves pròpies històries. La lectura havia posat al seu abast prou bagatge cultural i li havia dotat d'eines per redactar, tot i reconèixer que havia d'aguditzar les habilitats literàries. Aviat passaria de lletraferit a escriptor novell. Cada full en blanc li oferia infinites possibilitats. Com era possible que hagués estat tan cec durant tants anys? Que hagués viatjat debades pel món a la recerca de joies originals i inèdites?

Cansat de buscar llibres en va, en qualitat d'afamat setciències, ara seria l'autor dels propis relats. Finalment, després de gairebé una vida assaborint les obres que els altres havien escrit, es trobava en l'enrevessada conjuntura de ser ell mateix qui hauria de plasmar les idees sobre el paper, per tal de donar vida als personatges que només existien al seu cap, però que viurien tota mena d'aventures. Suposaria un repte. Més que un impediment li serviria d'esperó. No va poder reprimir un calfred de plaer. Al seu santuari personal, un rabeig de pau enmig del rebombori social i de l'enrenou quotidià, envoltat de llibres, deixaria volar la imaginació per inventar històries que fessin les delícies del lector. Engrescat per aquell objectiu, va ficar una pàgina al carro i es va afanyar a prémer les tecles, perquè al capdavant què és la literatura sinó l'art d'explicar veritats contant mentides? Començava una etapa fascinant. Tot el que deixés escrit, seria el seu llegat a la posteritat.

3r premi: Ramon Jané Vidal

Ànima negra

Tot va començar quan en Roger tenia dotze anys i havia anat amb els seus pares i la seva germana Sara, tres anys més gran que ell, a visitar el senyor Arnau. Ho feien de tant en tant, el pare s'hi sentia obligat, ja que una vegada li va deixar diners per a una operació de l'Esther, la seva dona.

El senyor Arnau era un home gran i molt actiu. Li agradava la música, i, des que es va jubilar, dirigia la Coral de nens de la Parròquia del barri. Feia temps que arrossegava una malaltia greu i els metges li havien pronosticat poc temps de vida. El que ningú s'esperava era que aquella mateixa tarda, durant la visita, el senyor Arnau traspassés i que en Roger tornés a veure allò que molt poca gent podia observar: la sortida de l'ànima d'una persona que acabava de morir. Un petit núvol, en aquest cas de color negre, que sortia per la boca i pels orificis nasals del moribund en el seu darrer sospir i que s'esvaïa ràpidament a través de les parets de l'habitació.

Ho havia vist per primera vegada quan va morir la seva estimada àvia. En aquella ocasió, el núvol era de color blanc; un blanc immaculat, com la neu.

Llavors, ho va explicar a la seva germana i ella el va tractar d'il·luminat i beneït. "Potser tenia raó la Sara", va pensar, i, durant un temps, no ho va tornar a comentar amb ningú més.

Ara, el núvol era negre, i, davant de tots, ho va deixar anar:

—El senyor Arnau, era una mala persona.

—Què dius Roger? —li va etzibar la mare, estirant-lo del braç—, t'has begut l'enteniment?

—No, mare, he vist la seva ànima i era negre com el carbó.

—Perdoni senyora Cinta —va excusar-se el pare amb la vídua. I dirigint-se al fill li va dir: —Demana disculpes, a aquesta senyora, carallot!!!

—Ho sento —En Roger va preferir fer-ho, abans que no li retiressin l'assignació setmanal.

—Té raó en Roger —va dir la Sara, davant la incredulitat dels presents.

—Es pot saber què us passa, a vosaltres dos? —va exclamar el pare visiblement emprenyat—. Per què dius això, Sara?

—Perquè l'any passat el senyor Arnau em va tocar un pit.

Aquest cop la senyora Cinta gairebé es desmaia.

—És veritat, això, nena? —va aconseguir mussitar la vídua.

—Sí, senyora. Va ser després d'un assaig de la Coral. Davant dels altres, em va dir que no afinava i que després ho arreglaríem.

—Quan ens vam quedar sols, el senyor Arnau es va asseure davant del piano, em va agafar per la cintura i em va estirar cap a ell. "Vine aquí, has de tirar la panxa endins", va dir, prement-me el ventre amb la mà. "Per cert, veig que t'estàs fent gran", i em va posar una mà damunt del pit esquerre. Vaig fer un bot i vaig cridar: No em toqui!!! Ell va dir que no havia sigut la seva intenció molestar-me i que no ho expliqués a ningú, que la gent no s'ho creuria.

La senyora Cinta, ara sí, va patir una lipotímia.

Els pares estaven en estat de xoc: un fill que tenia al·lucinacions, una filla assetjada sexualment, i el senyor Arnau, un amic i bona persona, un pervertit.

La Coral infantil de la parròquia va cantar el dia del funeral. "A quants d'aquests nens i nenes devia haver molestat el senyor Arnau", es preguntava en Roger. Estava convençut que no tenia al·lucinacions, que posseïa un do i que no s'equivocava en les seves afirmacions. Ho havia confirmat gràcies a la confessió de la seva germana. Allà, durant la cerimònia, va decidir estudiar medicina, per ajudar els malalts terminals, ser-hi al costat en el moment de la mort i observar aquell fenomen, reservat a pocs privilegiats.

Durant la seva carrera com a metge forense va veure ànimes de tots colors. La seva gran pregunta, però, era: On va l'ànima quan abandona el cos?

Un dia van dur a l'hospital un home afectat de fibrosi quística. Segons els metges la malaltia se li havia agreujat i li quedava poc temps de vida. En Roger s'hi va interessar i l'anava a veure sovint. El malalt li va explicar que feia tres anys que s'havia mort en Quim, la seva parella, i que, a causa d'això, va patir una forta depressió de la qual mai no es va recuperar.

El dia que va morir, en Roger estava al seu costat. Li tenia la mà agafada quan va expirar. Un petit núvol clar va sortir del finat i, directament, es va introduir per la boca i el nas d'en Roger, que esglaiat pel que estava succeint, li va deixar anar la mà, es va alçar i va caure a terra rodó.

No va recuperar el coneixement fins al cap de vint-i-quatre hores, en un llit de l'hospital i recordava perfectament què li havia passat. El que no sabia era com aquest fet podria afectar-lo.

Ajuntament de
Sant Just Desvern

—Com es troba, doctor? —li va preguntar en Manel, amb un somriure.

En Roger coneixia l'infermer, però mai, fins ara, s'havia fixat que era un home tan atractiu...

—Bé, la veritat és que em trobo molt bé —va dir en Roger.

Ara, per fi, podia respondre la gran pregunta que sempre s'havia fet.

Menció especial – accèssit: Josep M. Carbonell

Estimat avi

ESTIMAT AVI: en primer lloc, vull que no t'amoïnis per res del que et diré, però avui que faig disset anys, crec que ha arribat l'hora que comenci a espavilar-me sol. Fa temps que penso molt que aquest moment havia d'arribar, ja que tu sempre estàs pendent de mi: que no em falti res, que tingui menjar, que no passi fred, en fi, que d'ençà que les bombes ens van allunyar dels pares, tan sols ens hem tingut els dos per a patir un al costat de l'altre. Perquè, saps avi, jo també estic patint molt per tu.

Quan surts entre les runes, on molta gent s'entrebanca i pren mal, per anar a cercar alguna cosa per a sobreviure. També quan surts, massa sovint, a preguntar a alguns soldats que passen, si en saben res del pare, el teu fill, i els mostres la fotografia i el nom, Antin Kolesnik, que fins i tot els hi repeteixes dues o tres vegades. Mai no has obtingut cap resposta. Sempre has tornat a entrar enrabiats, dient que ni s'han mirat la foto, ni t'han escoltat ben bé el nom del pare, i jo sempre he pensat que, pobres nois, molta preocupació tenen amb la lluita contra els invasors, pel mal que ens estan fent, i ells defensant la nostra terra amb els pocs mitjans que massa lentament els arriben. I al vespre, quan es fa fosc i sense llum a la poca casa que ens queda, asseguts a la taula del que era la cuina, hem anat menjant el que has pogut recollir de veïns més afortunats o del servei social que de sovint reparteix al carrer. I tu, avi, sempre fent veure que no tens gaire gana.

Tu m'has ensenyat a escriure. A escriure relats de la vida, cada cop menys imaginària. Bon escriptor que sempre has estat, m'has transmès, força enllà de les tècniques narratives, l'ànima que cal posar al paper en les narracions sobre el que ens envolta, les vivències quotidianes, com sempre m'has anat ensenyant.

Quantes vegades m'has dit:

“Marko, treu el cap per la finestra i mira una estona enfora. Les cases del voltant de la plaça, l'aspecte de la poca gent que hi passa, aquell gos famolenc, aquella font que encara raja una mica i uns quants fent cua per a omplir garrafes, sent el retronys més enllà prop de les fàbriques. I si ha marxat, per fi, aquesta boira que ens envolta. Aquesta boira que tapa el sol que fa temps que no veiem. Que tapa la vida.”

Tu també ho has fet, i al cap d'una bona estona:

“Ara entra, i escriu el que has vist i sentit.”

I ha sigut llavors quan no he trobat suficients paraules per a descriure tanta misèria, tanta por.

Tanta ràbia.

I tu, avi, sempre n'has tingut moltes, i me les has ensenyades.

Avi, tal com he començat, he decidit anar a ajudar els que estan defensant la nostra terra. Aparento, ja ho saps, més edat de la que realment tinc, diré que en tinc divuit, i crec que tinc les forces suficients per a qualsevol tasca. Aniré on em manin, faré el que em sigui requerit. Després de molts dies patint aquesta salvatjada, estic disposat a tot, i, avi, fins i tot a agafar les armes. Però el que més m'entusiasma és escriure sobre el que veuré i així ho comunicaré al primer oficial que trobi, i per descomptat, li diré que soc el nét d'Antin Kolesnik. L'oficial, ben segur, sabrà qui ets.

Estic plenament decidit, i perdona que he esperat que tu fossis a arreplegar alguna cosa per menjar. No hauries permès que marxés. Ho hauries impedit amb tota la fermesa que mai has perdut. Fermesa, nervi, vitalitat... Ja veus, tens el diccionari de sinònims sobre la taula. Serveix per això, oi?

He agafat la motxilla que em vas regalar quan vaig fer catorze anys, i que moltes vegades m'ha servit, sobretot a les excursions amb tu que m'has ensenyat una petita part d'aquest país tan gran i que ara ens volen prendre. Hi he posat roba d'abrigar, encara que suposo que ja me'n serviran, una llibreta i dos llapis, que espero que aviat els pugui fer servir.

Adéu. T'escriuré, així que tingui un destí.

Tinc l'esperança de trobar el pare.

Primer passaré pel cementiri a dir adéu a la mare.

Quan torni ja repassarem aquest escrit.

.....

Hola, avi. He vist l'horror de la guerra. He escrit cada dia el que he viscut, i el que he viscut ha sigut espantós. He vist la crueltat més atroç que hom es pugui imaginar i a tu t'ho puc dir: tant d'una banda com de l'altra, tothom fa el que pot per a aconseguir la destrucció. Amb una diferència clau, i és que els invasors són molts més i amb més armes potents. Nosaltres, però, guanyarem perquè tenim una cosa important que ells no tenen: l'esperit de victòria, l'afany de salvar la pàtria. Ells no, són soldats que simplement els han enviat aquí, la major part ignorants del que venien a fer. He sigut present en alguns interrogatoris i expliquen que venien de maniobres prop del nostre país. No he sabut res del pare, tot i que he anat preguntant per on passàvem. Al comandant del meu batalló, li va agradar la idea

que jo anés fent la crònica diària amb una condició: que li entregués a ell —la volia llegir primer— i si ho trobava convenient l'enviaria al servei de premsa de l'exèrcit.

Amb el meu nom, avi! He escrit una crònica diària sobre tots aquests horrors, sempre, però, pensant en el que s'anomena "censura de guerra", i és que tot s'ha de vestir d'opinió positiva per als interessos de l'estat. Donat que en aquest moment t'ho estic narrant de paraula, no pateixo per la censura.

No sé si hauràs tingut l'ocasió, abans d'anar-te'n, de llegir-ho en algun diari: Corresponsal de guerra Marko Kolesnik.

Ara ja no ho podré saber. Perdona, avi, la tornada era i continuarà sent molt complicada.

Pel camí no he trobat res més que desolació, pobresa, fam, ferits, camps arrasats pel pas dels vehicles pesants, granges saquejades, i el que és més esfereïdor: cossos aparentment abandonats, que encara no han sigut degudament enterrats.

He vingut, després de dos mesos, ja que el meu oficial, amb el qual he tingut bona relació gràcies a les meves cròniques, m'ha ordenat que vingués uns dies a casa per descansar i veure com estaves.

He trigat massa a tornar.

T'he portat aquest escrit que et deixo en una petita ampolla al teu costat.

Avi, no he trobat flors.

Haurem d'esperar perquè el nostre país torni a florir.